

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM
2016-10-04
Meddelad i Stockholm

Sida 1 (16)

Mål nr
12803-16

SÖKANDE

Sodexo AB, 556232-7873
Box 47620
117 94 Stockholm

Ombud: Chefsjurist Erik Made
Adress som ovan.

MOTPART

Stockholms stad
Stadshuset
105 35 Stockholm

Ombud: Stadsadvokat Gustaf Swedlund
Stadsadvokat Jenny Segervall
Stadsledningskontoret
Juridiska avdelningen
105 35 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2016-10-04	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 763586

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag-fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND

Stockholms stad (Staden) har genomfört en upphandling avseende måltidsförsörjning till Södra Latin, Bromma gymnasium, Kungliga Svenska balettskolan samt EES-gymnasiet, dnr 2.4.2-085/2016. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. I tilldelningsbeslut den 9 juni 2016 meddelade Staden att avtal kommer att ingås med Fraiche Catering & Arrangements i Stockholm AB (Fraiche).

YRKANDEN M.M.

Sodexo AB (Sodexo) yrkar i första hand att tilldelningsbeslutet ska upphävas och en ny utvärdering ska göras i vilken anbudet från Fraiche inte ska beaktas. I andra hand yrkas att tilldelningsbeslutet ska upphävas och en ny utvärdering ska göras i vilka samtliga av Sodexos uppgivna kontaktpersoner som är angivna för platscheferna ska beaktas. Till stöd för sin talan anför Sodexo bl.a. följande.

Fraiches anbud

Anbudet från Fraiche uppfyller inte samtliga ställda obligatoriska krav och skulle uteslutas från utvärderingen. Staden har genom sitt förfarande brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU, såsom principerna om likabehandling och transparens. I punkten 3.4.2 i förfrågningsunderlaget anges att anbudsgivaren ska ha dokumenterad kompetens, resurser och erfarenhet. För att styrka detta ställs ett antal krav på leverantörens tidigare uppdrag (punkt 3.4.2), platschefers tidigare uppdrag (punkt 3.4.3.1) samt kockars tidigare uppdrag. I punkt 3.4.2 i förfrågningsunderlaget anges att leverantören ska ha genomfört minst ett uppdrag inom måltidsförsörjning avseende skolverksamhet som ska ha inneburit "tillagning och servering av minst 1 000 måltider på en skola". I punkt 3.4.3.1 i förfrågningsunderlaget

anges att två namngivna platschefer ska tillhandahållas. Namngivna platschefer ska ha utfört minst ett (1) referensuppdrag vardera i rollen som platschef inom måltidsförsörjning. Uppdraget ska ha inneburit "tillagning och servering av minst 1 000 måltider". I samma punkt skriver Staden att "Beställaren kan komma att kontrollera uppgifterna". I punkt 3.4.3.3 i förfrågningsunderlaget anges att namngivna kockar ska ha utfört minst ett (1) referensuppdrag var i rollen som kock inom måltidsförsörjning. Uppdraget ska ha "inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider". I samma punkt skriver Staden att "Beställaren kan komma att kontrollera uppgifterna".

Sodexo anser att det aktuella kravet innebär att det ska serveras minst 1 000 måltider varje dag d.v.s. till minst 1 000 individer varje dag. Staden har i yttrande till domstolen anfört att det inte ur förfrågningsunderlaget går att utläsa att "kravet innebär att det ska serveras minst 1 000 måltider varje dag, dvs. till minst 1 000 individer varje dag". Staden anger varken vad de menar inte stämmer eller vad de menar kravet faktiskt innebär. Staden skriver dock att kravet är uppfyllt om minst 1 000 måltider per dag serveras och det inte är en "ren engångsföreteelse", samt att det får finnas dagar under året då antalet serverade måltider är färre. Dessa båda tolkningar verkar inte helt förenliga då den förra godtar att volymen 1 000 måltider endast uppnås ett antal gånger medan den senare endast godtar enstaka avvikelser från minimivolymen om 1 000 måltider per dag. Sodexo vidhåller att kravet är tydligt och att det ska serveras minst 1 000 måltider varje dag.

Staden skriver i sitt yttrande att 1 000 måltider inte är samma sak som 1 000 personer eftersom det kan förekomma att samma person äter vid flera tillfällen under en och samma dag. Sodexo håller med om att för det fall en person äter vid två tillfällen under en och samma dag så genererar denna person två måltider. Båda dessa måltider omfattas av ett uppdrags volym och fångas också upp av tallriksräkning, eftersom personen måste ta en ny

tallrik vid tillfälle nummer två, helt oberoende av hur mycket mat/hur stor portion som läggs på tallriken. Som Staden anför i sitt yttrande kan det förekomma att man i "gymnasieåldern" går och äter vid flera tillfällen samma dag. Även om det kan förekomma handlar det endast om enstaka personer. Det bör observeras att Nya Elementar består av elever från förskoleklass till årskurs 9. I denna elevkategori förekommer inte detta fenomen.

Sodexo anser att en portion inte är detsamma som en måltid. En portion är en mängd mat. Om man tar mycket mat består således en måltid av mer än en portion. När det gäller t.ex. gymnasieelever är en måltid i snitt 1,2 portioner. Sodexo har framhållit detta eftersom det innebär att ett intygande om minst 1 000 serverade portioner inte innebär att det serveras 1 000 måltider. HFD har nyligen avgjort två mål (2691-15 och 555-15) där det konstateras att det strider mot likabehandlingsprincipen att beakta ett anbud som brister i förhållande till ett obligatoriskt krav, oavsett kravets natur.

En anbudsgivares åberopade referensuppdrag ska således ha haft en viss omfattning. Skall-kravet är inte att en kontaktperson ska intyga en viss omständighet. Staden har enligt egen uppgift inte kontrollerat att Fraiches referensuppdrag har den efterfrågade omfattningen. Båda referensuppdragen är verksamheter för vilka Staden är huvudman och för vilka Staden lätt kunnat kontrollera riktigheten av lämnade uppgifter.

Fraiche har för uppfyllande av kraven på leverantörens kompetens, platschefer samt kockar uppgett Nya Elementar och Södra Latins gymnasium.

Staden uppger i punkt 4.2.1 i förfrågningsunderlaget att uppdraget Södra Latin omfattar tillagning och servering av ca 900 elevmåltider och ca 60 personalmåltider per dag. Södra Latin uppfyller därmed inte i upphandlingen ställda krav på referensuppdrag. Staden har trots detta valt att utvärdera

anbudet från Fraiche då angiven kontaktperson enligt Staden bekräftat att Fraiches referensuppdrag uppfyller ställt krav. Kontaktpersonen Magnus Rydevik har till Staden bekräftat att Södra Latin har tillagning och servering av minst 1 000 portioner per dag. Det Magnus Rydevik bekräftar är antal portioner per dag och inte antal måltider per dag som är vad kravet handlar om.

Av Staden ingivet fakturaunderlag för Södra Latin framgår ”antal lunch”. Staden har i yttrande angett att detta motsvarar använda tallrikar per dag. För det fall Stadens nya uppgifter i yttrandet är korrekta innebär det samtidigt att uppgifterna i förfrågningsunderlaget om uppdragets omfattning är felaktiga och att för låga volymer har uppgivits. Detta är anmärkningsvärt då endast nuvarande leverantör, dvs. Fraiche, i så fall kunnat räkna på korrekta volymer vid anbudsgivning. Volymer är som tidigare anförts avgörande vid prissättning av skolmat varför man får anta att Staden lämnar korrekta uppgifter i sina förfrågningsunderlag. Allt annat vore mycket anmärkningsvärt. Faktum kvarstår att någon av de lämnade uppgifterna är felaktig.

Vid upphandling av skolmat är volymen avgörande för vilket pris en leverantör kan offerera. I förfrågningsunderlaget angivna volymer får därför förutsättas vara väl underbyggda och korrekta. Referensuppdraget Södra Latin uppfyller enligt Stadens egna uppgifter samt övriga tillgängliga uppgifter inte ställda skalkrav. Kontaktpersonen har heller inte intygat att det serveras minst 1 000 måltider per dag på Södra Latin. Fraiches anbud skulle således ha uteslutits från upphandlingen på grund av bristande uppfyllelse av ställda obligatoriska krav.

Fraiche har även angett Nya Elementar som referensuppdrag. Staden har till Nya Elementars kontaktperson ställt frågan om referensuppdraget uppfyller ställda krav. Kontaktpersonen har svarat att ”Det stämmer”, direkt följt av

upplysningen att Nya Elementar har 858 elever och 145 personal. Om antalet elever och personal understiger 1 000 måltider innebär det dock att det i upphandlingen obligatoriska kravet om servering av minst 1 000 måltider inte kan vara uppfyllt. Detsamma gäller när antalet elever och personal är 1003 (858+145). För att uppfylla kravet vid nämnda antal elever och personal skulle det krävas en elev- och personalnärvaro om 99,7 %. Det är närvarotal som inte förekommer vilket Sodexo förutsätter är ostridigt. Kontaktpersonens svar kring antal elever och personal betyder att det inte går att säga att svaret "Det stämmer" innebär en bekräftelse på att skall-kravet är uppfyllt. Av faktureringsunderlaget som Staden bifogat sitt yttrande framgår en uppställning av antalet portioner. Summeringen för 21 mars som Staden tar som exempel ger 1 003 portioner, inte måltider som Staden skriver i sitt yttrande. Med den omräkningstabell som gäller för Nya Elementar innebär detta 969 måltider. Av faktureringsunderlaget framgår att det ingen annan dag är fler portioner än den 21 mars. Tvärtom är volymen lägre ett stort antal dagar. Från de 969 måltiderna ska dessutom ytterligare 30 portioner per dag dras ifrån vid utvärdering av huruvida skallkravet är uppfyllt. Detta då servering för Resursskolan inte sker på Nya Elementar, även om tillagningen sker där eftersom skall-kravet är tillagning och servering. Maten till Resursskolan tillagas förvisso i samma kök. Den placeras dock i en värmebox som hämtas av en av skolan anställd köksansvarig som serverar lunchen i en egen matsal. Fraiches uppdrag omfattar med andra ord inte servering av dessa enligt fakturaunderlaget 30 portioner.

Staden har inte velat förklara hur de kommit fram till att Nya Elementar som är en skola med Staden som huvudman uppfyller ställt krav. Fraiche skulle rätteligen ha uteslutits från utvärdering då referensuppdraget Nya Elementar inte uppfyller ställda volymkrav.

Sodexos referenser

Av punkt 5.2 i förfrågningsunderlaget som avser referenstagnning av platschefen framgår att angivna referenspersoner kommer att kontaktas via telefon eller e-post vid maximalt tre olika tillfällen. Av tilldelningsbeslutet framgår att Staden försökt nå Sodexos referensperson för platschef 1 vid tre olika tillfällen. För det fall Staden valt att endast ringa utan att vid nästa försök istället skicka en e-post, framstår det som en oproportionerlig tillämpning av förfarandet då en utebliven kontakt kan få mycket långtgående konsekvenser. Referenspersonen arbetar för Staden och har inte varit tillgänglig för sin egen referenstagnning.

Sodexo har lämnat, näst efter Fraiche, det för Staden ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. För att Sodexo skulle vara det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet hade det krävts 15 poäng på en 25 gradig skala. Vid kontakt med angiven kontaktperson skulle Sodexo efter utvärdering kunnat tilldelas avtal i upphandlingen. Sodexo lider därmed skada eller riskerar lida skada av Stadens underlåtelse att komma i kontakt med sina egna anställda som av Sodexo angivits som kontaktperson.

Staden bestrider bifall till Sodexos yrkande och anför bl.a. följande.

Fraiches anbud

För att säkerställa att leverantören har erforderlig kompetens, erfarenhet och personella resurser för att utföra uppdraget ställdes vissa krav i avsnitt 3.4 i förfrågningsunderlaget. Kravet avseende leverantör, platschefer och kockar är att de ska på i underlaget närmare beskrivet sätt ha erfarenhet av ett uppdrag som inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider (se 3.4.2, 3.4.3.1 samt 3.4.3.3 i förfrågningsunderlaget). Av punkten 4.1 i förfrågningsunderlaget framgår att med "måltid" avses huvudrätt med salladsbuffé och tillbehör, samt eventuell för- och efterrätt samt att begreppet omfattar såväl "elevmåltider" som "personalmåltider".

Staden anser inte att det ur förfrågningsunderlaget går att utläsa att "kravet innebär att det ska serveras minst 1 000 måltider varje dag, dvs. till minst 1 000 individer varje dag ". Det saknas redan vid en ren tolkning av ordalydelsen av kravet på referensuppdragen stöd för att det skulle krävas att det *varje dag* ska tillagas och serveras minst 1 000 måltider. Det blir än tydligare vid en ändamålstolkning då det är svårt att hitta något reellt skäl att anta att en leverantör som regelbundet tillagar över 1 000 måltider, men ibland ligger strax under denna nivå, inte skulle uppfylla kraven på kompetens, erfarenhet och personella resurser. Det finns heller inte något krav på att referensuppdraget ska ha pågått en viss tid eller att antalet måltider ska beräknas utifrån ett genomsnitt under en viss tidsperiod. Antalet ätande på en skola kan variera under tid. Personer kan vissa dagar vara frånvarande, på utflykter eller studiebesök, vilket minskar antalet måltider den dagen. Det kan också hända att skolan tar emot besök från annat håll, vilket då resulterar i en ökning av antalet måltider. Det är inte heller ovanligt i gymnasieåldern att samma person går och äter vid flera tillfällen samma dag, t.ex. en tidig måltid kl. 10:30 och ytterligare en måltid kl. 13:00. Måltidsleverantörens åtagande i upphandlingen innebär att tillaga, leverera och servera det behov som skolan har, oavsett om detta ökar eller minskar vissa dagar.

Det är mot ovanstående bakgrund som erfarenhetskravet om 1 000 måltider måste ses. Om anbudsgivaren i sitt tidigare uppdrag har överskridit 1 000 måltider, och detta inte är en ren engångsföreteelse, måste kravet såsom det är formulerat i förfrågningsunderlaget anses vara uppfyllt. Att det finns dagar under året då antalet serverade måltider är färre kan då inte spela någon roll. Staden har inte gjort någon skillnad på portion och måltid vilket bl.a. framgår av p. 5.1 i förfrågningsunderlaget. Som framgår av punkten 6.8 i förfrågningsunderlaget kommer antalet serverade måltider beräknas genom att leverantören räknar antalet använda mattallri-

kar per dag. Vad Sodexo anför angående beräkning av portionsstorlek i förhållande till en måltid saknar relevans i målet.

Fraiche har i sitt anbud bekräftat att de två uppdragen avser måltidsförsörjning samt att det inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider. I regel åligger det inte upphandlande myndighet att företa några specifika undersökningar avseende olika delar av leverantörernas anbud, utan myndigheten ska i regel kunna utgå ifrån att de uppgifter som leverantörerna lämnar i anbuden är korrekta. I det aktuella fallet har staden dock även kontaktat de i anbuden angivna referenspersonerna. Dessa har såväl muntligen i telefon respektive skriftligen i epost bekräftat att Fraiches respektive referensuppdrag avser tillagning och servering av mer än 1 000 måltider.

Vad gäller Södra Latin har Staden lagt samman "*Antal lunch elever*" och "*Antal lunch personal*" som framgår av fakturaunderlagen som avser januari och februari 2016 för att få det totala antalet måltider som serverats respektive dag. En sådan sammanställning visar att antalet måltider för det absoluta flertalet av dagarna överstiger 1 000 måltider. Kravet är således uppfyllt. Staden anser att "*Antal lunch elever*" och "*Antal lunch personal*" som framgår i fakturaunderlaget motsvarar antalet använda tallrikar per dag. Resursskolan som räknas in i sammanställningen utgör del av Nya Elementar och ska räknas med.

Fakturaunderlaget för Nya Elementar för mars och april 2016 består av tre underlag per månad. Det första utgör en preliminär beställning som skolan anger i förväg (i regel 925 portioner). Det andra utgör tillägg som beror på att skolans beställning har legat för lågt i förhållande till verklig servering. Det tredje avser personal och elever på Resursskolan, som utgör ett arbetslag inom Nya Elementar och alltså är en integrerad del av samma

skola. Arbetslaget "Resursskolan" har inför höstterminen bytt namn till "CSI" men utgör alltjämt ett arbetslag inom Nya Elementar.

En summering av dessa tre delar för t.ex. datumet 21 mars 2016 ger $925 + 48 + 30 = 1\ 003$ måltider. Motsvarande resultat uppnås för många andra datum. Även här är kravet således uppfyllt.

Sodexos referenser

När det gäller Sodexos referenser har Staden följt de förutsättningar som angetts i förfrågningsunderlaget p. 5.2 när referenstagningen har genomförts. Angivna referenspersonen kommer kontaktas via telefon eller e-post och högst tre försök kommer att göras. Förutsättningarna i förfrågningsunderlaget är tydliga och också nödvändiga för att det ska vara praktiskt möjligt att genomföra referenstagning på ett större antal anbudsgivare och ett större antal objekt. Det har också ålegat anbudsgivaren att vidtala sin referensperson så att denne är förberedd på att referenstagning kommer att ske.

Handläggaren i upphandlingen sökte den av Sodexo angivna referenspersonen:

1. Måndagen den 23 maj kl 10.44
2. Onsdagen den 25 maj kl 14.22, samt
3. Måndagen den 30 maj kl 10.56

Handläggaren har inte fått kontakt med referenspersonen vid något av dessa tillfällen och då anger förfrågningsunderlaget att det momentet tilldelas noll poäng. Det ovan beskrivna förfarandet har tillämpats i förhållande till alla anbudsgivare och alla referenspersoner. Samtliga av dessa har också varit tillgängliga och lämnat efterfrågade uppgifter, utom en av Sodexos referenser.

Att den aktuella referenspersonen är anställd i en skola som ligger inom Stockholms stad kan naturligtvis inte tillåtas påverka hur referenstagningen genomförs. Förfarandet måste genomföras på ett likadant sätt för samtliga anbudsgivare och oberoende av var den aktuella personen är anställd.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

I 1 kap. 9 § LOU stadgas följande. Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 16 kap. 4 § LOU får allmän förvaltningsdomstol överpröva en upphandling efter ansökan av en leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada.

I 16 kap. 6 § första stycket LOU anges följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Uppfyller Fraiches anbud skall-kraven?

Sodexo har anfört att anbudet från Fraiche inte uppfyller erfarenhetskrav om tillagning och servering av minst 1 000 måltider och skulle därför uteslutas från utvärderingen.

Punkten 3.4.2 i förfrågningsunderlaget har i relevanta delar följande lydelse.

"Leverantören ska ha genomfört minst ett uppdrag inom måltidsförsörjning avseende skolverksamhet som ska ha inneburit "tillagning och servering av minst 1 000 måltider på en skola".

I punkt 3.4.3.1 i förfrågningsunderlaget anges bl.a. följande.

"Namngivna platschefer ska ha utfört minst ett (1) referensuppdrag vardera i rollen som platschef inom måltidsförsörjning. Uppdraget ska ha inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider". I samma punkt skriver Staden att *"Beställaren kan komma att kontrollera uppgifterna"*.

I punkt 3.4.3.3 i förfrågningsunderlaget anges bl.a.

"Namngivna kockar ska ha utfört minst ett (1) referensuppdrag var i rollen som kock inom måltidsförsörjning". Uppdraget ska ha *"inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider"*. I samma punkt skriver Staden att *"Beställaren kan komma att kontrollera uppgifterna"*.

Av punkten 4.1 i förfrågningsunderlaget framgår att med *"måltid"* avses huvudrätt med salladsbuffé och tillbehör, eventuell för- och efterrätt samt att begreppet omfattar såväl *"elevmåltider"* som *"personalmåltider"*. Enligt punkten 6.8 i förfrågningsunderlaget kommer antalet serverade måltider beräknas genom att leverantören räknar antalet använda mattallrikar per dag.

Sodexo har anfört att skall-kravet inte är att en kontaktperson ska intyga en viss omständighet samt att Staden enligt egen uppgift inte har kontrollerat att Fraiches referensuppdrag har den efterfrågade omfattningen. Förvaltningsrätten konstaterar att en upphandlande myndighet inte har skyldighet att kontrollera att uppgifter som lämnas i ett anbud i sig är riktiga, om inte omständigheterna i det enskilda faller ger anledning att ifrågasätta detta (se t ex Kammarrätten i Sundsvalls dom den 30 november 2005 i mål nr 3243-04 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 15 juli 2011 i mål nr 6417-6422-10).

Fraiche har i sitt anbud bekräftat att de två uppdragen avser måltidsförsörjning samt att de inneburit tillagning och servering av minst 1 000 måltider. Därutöver har Staden kontaktat referenspersoner för uppdragen Södra Latin och Elementar samt begärt in fakturauppgifter för att bekräfta

att Fraiche och andra anbudsgivare uppfyller skall-kraven. Kontaktpersonen vid Södra Latin har uppgett "antal portioner" istället för "antal måltider" och i fakturan från Elementar har man använt ordet "portioner" istället för antal måltider. Förvaltningsrätten konstaterar att i förfrågningsunderlaget punkten *5.1 Anbudspris* anges att: "Priser som anges nedan avser tillagning och servering av en (1) portion måltid." I förfrågningsunderlaget har ingen skillnad gjorts mellan portioner och måltider. Vidare har referenten bekräftat att de inte heller gjort någon skillnad mellan portion och måltid. Av referentens svar framgår vidare att de bekräftat att skall-kravet är uppfyllt genom att svara jakande på frågan. Utformningen av skall-kravet i förfrågningsunderlaget medför inte heller enligt förvaltningsrättens bedömning att det krävs att anbudsgivaren genom sin referens ordagrant bekräftar det som efterfrågas i ett skall-krav för att kravet skall anses uppfyllt (jämför dom av Kammarrätten i Sundsvall den 18 maj 2011 i mål nr 319-321-11). Förvaltningsrätten anser därför att antal portioner får anses motsvara antal måltider. Mot bakgrund av det ovan anförda anser förvaltningsrätten att det inte framkommit omständigheter som gett Staden anledning att närmare kontrollera riktigheten av lämnade uppgifter från referenspersonen.

Förvaltningsrätten vill även framhålla att referensuppdragets krav på tillagning och servering av minst 1 000 måltider/portioner inte bör ges en så avgörande innebörd som sökanden hävdar när syftet med kravet är att spegla den erforderliga kompetensen och förmågan att fullfölja uppdraget. Det bör vara tillräckligt för uppdragets fullföljande att kompetensen och förmågan vistas föreligga och genomförts vid något tillfälle vilket kan antas ha förekommit i referensuppdragen eftersom tillagning och servering genom skiftande elev- och personalantal emellanåt kan både överstiga och understiga normalantalet måltider.

Vad gäller frågan om Resursskolan utgör del av Elementarskolan och därmed ska medräknas i antal måltider anser Förvaltningsrätten följande. Sta-

den har anfört att Resursskolan utgör ett arbetslag inom Nya Elementar och är därmed en integrerad del av samma skola. Måltiderna serveras i olika matsalar men tillhör samma skola. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta detta och anser därför att Resursskolans måltider ska ingå i det totala antal måltider som serveras och tillagas på Elementar.

Förvaltningsrätten konstaterar att det av fakturaunderlagen framgår att Fraiche vid ett par tillfällen vid Södra Latin och Elementar tillagat och serverat minst 1 000 måltider. Med beaktande av att det inte är närmare specificerat i förfrågningsunderlaget hur ofta tillagning och servering av minst 1 000 måltider skall ske räcker det således, vilket också framhållits ovan, med att anbudsgivaren serverat och tillagat minst 1 000 måltider vid något tillfälle för att skall-kravet ska anses uppnått. Förvaltningsrätten anser därför att Fraiche uppfyller de aktuella skall-kraven i enlighet med förfrågningsunderlaget.

Sodexos referenser

Sodexo har anfört att för det fall Staden valt att endast ringa till referenspersonerna och inte vid nästa försök, om man inte får tag på dem, istället skicka en e-post, innebär en oproportionerlig tillämpning av förfarandet då en utebliven kontakt kan få mycket långtgående konsekvenser.

I punkt 5.2 i förfrågningsunderlaget anges bl.a. följande.

"Angivna referenspersoner kommer att kontaktas via telefon eller e-post. En förutsättning för att erhålla prisavdrag är att referenspersonen är nåbar och godkänner att efterfrågade uppgifter lämnas. Beställaren kommer maximalt att vid tre (3) olika tillfällen ringa eller mejla respektive referensperson. Om inget svar erhålls på ett eller flera påståenden eller om Beställaren inte får kontakt med referenspersonen kommer noll poäng att tilldelas detta/dessa påstående/-en."

Förvaltningsrätten konstaterar att en upphandlande myndighet kan fritt utforma förfrågningsunderlaget utifrån sina behov under förutsättning att de krav som ställs är förenliga med LOU och de unionsrättsliga principer som ligger till grund för lagstiftningen. Proportionalitetsprincipen innebär att de krav som ställs vid en upphandling ska vara både nödvändiga och ändamåls-
enliga med hänsyn till det syfte som eftersträvas. Kraven ska således ha ett naturligt samband med och stå i proportion till det som upphandlas (jfr bl.a. prop. 2006/07:128 s. 132).

Av tilldelningsbeslutet kan utläsas att Staden försökt nå Sodexos referensperson vid tre olika tillfällen. Av förfrågningsunderlaget framgår att Staden kan välja att kontakta referenspersonen via mail eller per telefon. Förvaltningsrätten anser att kravet framstår som rimligt och relevant. Hur kriteriet skulle komma att utvärderas är även klart och tydligt presenterat i förfrågningsunderlaget. Kravet kan därför inte anses oproportionerligt i förhållande till det syfte som eftersträvas.

Sammanfattningsvis anser Förvaltningsrätten att Sodexo inte har visat att Stadens utvärdering av Sodexos eller Fraiches anbud skett i strid mot förfrågningsunderlaget. Förvaltningsrätten finner därmed att Staden inte brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen. Sodexos ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Allan Johansson

Rådman

Föredragande har varit Susanna Ewerlöf.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.